

Alyssum linifolium Steph. Magyarországon és néhány adat Bácska florájához.

Alyssum linifolium Steph. in Ungarn und einige Beiträge
zur Flora des Komitates Bács-Borog.

Közli: }
Von: } Prodán Gyula (Zombor.)

Bácsmegeye délkeleti szögletében, a Tiszának a Dunába való szakadásánál fekszik a titeli fensík. Ez az ellipsziszalakú típusos fensík meredek partjaival élesen válik ki a körülötte lévő mocsarakból. Míg ugyan a mocsár területek 75—77 m.-nyire vannak, addig a fensíkon 118—127 m. tenger feletti pontokkal találkozunk. Felszíne hepehupás, hullámos. Geologiailag lösz alkotja, s ez legszebben van föltárva a Tisza partján, mely közvetlenül alatta folyik s magasabb vízálláskor erősen mossa lábát.

A titeli fensíkon kevés növénygyűjtő fordult meg és ezek is inkább futólag. Így a 70-es években FEICHTINGER SÁNDOR látogatta meg és a titeli fensíkon, valamint más vidéken gyűjtött eredményeit: «Jelentés a Csajkások területén gyűjtött» stb. és «Torontál vármegye flórája» ezímen adta közre. Több ízben fordult meg rajta ZORKÓCZY LAJOS újvidéki igazgató, aki Újvidék és környékének flóráját írta meg. Az újabb időben pedig HUSZKA KÖVÁCS óbcesei plébános látogatta meg, miről Bács-Bodrog vármegye monografiájában megjelent dolgozata tanuskodik.

Magam a legalább két napos szünidőmnek nagyobb részét szintén a titeli fensík látogatására fordítom. Habár a Bácskának legfőbb pontjait többször is meglátogattam, a titeli fensíkra eddigelé csak három kirándulást tehettem, aminek az oka rossz vasuti összeköttetésekben rejlik. A múlt év husvétii szünete alatt (márczius 22—26) Bácska dunamenti erdőinek növényeit tanulmányoztam, mely alkalommal a titeli fensíkra is elvetődtem.

Titeltől a Tisza mentén hatalmas 50 m. magas függélyes lösz falak előtt elhaladva az első bevágásnál a fensík egy magas pontjára jutottam, ahol a következő növényeket gyűjtöttem: *Alyssum desertorum*, *Gagea pusilla*, *Holosteum umbellatum*, *Muscari racemosum*, *Androsace maxima*, *Veronica triphylla*, *Carex Schreberi*, *Calepina Corvini*, *Erodium cicutarium*, *Erophila verna*, *Taraxacum corniculatum*. Mielőtt gyűjtési területemet elhagytam volna, egy igénytelen kinézésű, hosszú kocsánykájú és elliptikus becsőjű *Alyssum*-féle vonta magára figyelmemet. Abból a régi felfogásomból kiindulva, hogy egy ismeretlen vidéknek összes növényeit akár ismerem, akár nem, mind összegyűjtöm, ebből az *Alyssum*-ból is 4 szálat hoztam magammal.

Hazaérve, mivel a rendelkezésemre álló könyvekben megfelelő leírást nem találtam, jobb időkre tettem el. A jobb idő nem sokáig késett. Ugyanis Dörfler csereegyletéből meghozattam az összes *Alyssum*okat, amelyek között CALLIER A.-tól a Herbarium Normale-ban 4211. sz. a. kiadott és Rossia, Tauria-ban gyűjtött *Alyssum linifolium*ban menten ráismertem titeli növényemre.

Miután meglévő könyveimben hazai lelőhelyre nem akadtam, másnap levelet intéztem DR. DEGEN A. egyet. m. tanár úrhoz kérve, hogy az *Alyssum linifolium* hazai termőhelyeit írná meg. DR. DEGEN A. tanár úr kéré soraimra a következőket válaszolta: «Az *Alyssum linifolium* országunkban új, váratlan és meglepő fölfedezés, mert tudtommal innen közölve még nem lett».

Az *Alyssum linifolium* STEPHAN terjedésköre NYMAN Sylloge Florae Europaeae p. 203 szerint Hispania, Illyria és Rossia mer. Az Illyriára vonatkozó adatot azonban már Conspectusában kihagyta. KANITZ, BRANDZA, valamint magam Dobrogeában is gyűjtöttem a čerbavodai lőszön.

Ennek az érdekes növénynek a titeli fensíkon való előfordulását egészen természetesen fogjuk találni akkor, ha ez érdekes lősz fensík növényeit egy távolabb fekvő lősz területtel hasonlítjuk össze.

Mivel magam a romániai Dobrogea terjedelmes lősz területeit a múlt év nyarán és ez év tavaszán tanulmányoztam, arra a meggyőződésre jutottam, hogy habár a két lősz terület jó távol esik egymástól, mindazonáltal tömegesen megjelenő növényei majdnem ugyanazok. Mindakét lősz területen korán tavasszal nő az *Alyssum linifolium*, *Ranunculus orthoceras*, *Gagea pusilla*, *Muscari racemosum*, *Erophila verna*, *Androsace marina* stb., később a *Stipa capillata*, *Astragalus austriacus* lép fel. Nyár közepén és végén a lőszet kedvelő *Triticum cristatum*, majd lőszet és homokot egyaránt kedvelő *Tragus racemosus* uralkodik, még később a *Xeranthemum annuum* és *Kochia prostrata* vonják magukra figyelmünket tömeges megjelenésüikkel.

Megegyező növényei mindkét (a titeli és dobrogea-i) lősz területeknek még a következők:

Andropogon Ischaenum, *Melica ciliata* var. *transilvanica* f. *Holubiana*, *Bromus villosus*, *Poa bulbosa* f. *vivipara*, *P. compressa*, *Allium flavum*, *A. sphaerocephalum*, *Silene Otites*, *Dianthus prolifer*, *Arenaria serpyllifolia*, *Alyssum calycinum*, *Erysimum canescens*, *Berteroa incana*, *Rapistrum perenne*, *Astragalus Onobrychis*, *A. austriacus*, *Medicago minima*, *Agrimonia Eupatoria*, *Erodium cicutarium*, *Linum austriacum*, *Euphorbia nicaeensis*, *Hypericum elegans*, *Viola arvensis*, *Falcaria Rivini*, *Orlaja grandiflora* *Convolvulus Cantabrica*, *Echium altissimum*, *Ajuga Chamaepitys*, *Sideritis montana*, *Salvia Aethiopsis*, *Calamintha Acinos*, *Veronica orchidea*, *V. prostrata*, *Plantago lanceolata*, *Althaea cannabina*, *Asperula Cynan-*

chica, *A. galioides*, *Campanula sibirica*, *Cotinus Coggygria*, *Tragopogon floccosus*, *Centaurea arenaria*, *C. solstitialis f. intermedia*, *Artemisia scoparia*, *A. sericea*, *Inula oculus Christi*, *Chondrilla juncea*, *Taraxacum serotinum*.

Ezek után az *Alyssum linifolium*-ot hazánk lősz területét kedvelő növényei közé sorozhatjuk.

Ugyancsak Bács-Bodrog megyében, ahonnan ez a Magyarországon eddig még ismeretlen növény előkerült, újabban a következő növényeket találtam:

Potamogeton gramineus L. Gombosnál a Dunában.

Stipa pennata L. Jánoshalma és Vármegyehatár között fekvő homokos területeken.

Phleum paniculatum HUDS. Homokos és lősz területeken. Titeli fensikon és Palicson.

Molinia coerulea (L.) MICH. Körözszi legelőkön Ludaspuszta közelében.

Bromus villosus (GM.). Titeli fensikon.

Lolium temulentum L. Vetések szélén Bácsordason.

Iris arenaria W. K. Jánoshalma és Vármegyehatár között fekvő homokos területeken. Pest-P.-S.-K.-K. megyében.

Limnorum abortivum Sw. Futaki alsó erdőben.

Epipactis rubiginosa (CR.) GAUD. Jánoshalma homokos területein.

Quercus lanuginosa LAM. Bezdáni és bácsordasi erdőkben. A zombori Sikarában bokoralékban található.

Adonis vernalis L. Jánoshalma és Vármegyehatár között fekvő homokos területeken. nagy tömegben.

Pulsatilla montana (HOPPE) REICH. Homokos területeken. Jánoshalma és Vármegyehatár között.

Ceratocephalus orthoceras DC. Lősz területeken. Titeli fensikon.

Ranunculus pedatus W. K. Zombor, a Ferencz-esatorna mentén.

R. illyricus L. Bezdáni erdőben, a Tulipános mocsár közelében.

Calepina Corvini (ALL.) DESV. Katymár, Madaras és Jánoshalma között a vasut mentén.

Draba muralis L. Bezdáni erdő szélén.

Alyssum tortuosum W. K. Ludaspusztai homokos területen.

A. commutatum (HEUFF.) Jánoshalma és Terézhalma között, valamint Vármegyehatár állomása és Halas között, tehát Pest-P.-S.-K.-K. megyében.

Genista hungarica KERN. Futaki erdőszélén.

Anthyllis Vulneraria L. Regőce a vasut mentén.

Trigonella monspeliaca L. Homokos területeken. Madaras, Jánoshalma, Szabadka, Újvidéken a városi fürdőnél.

Moenchia mantica (L.) BARTL. Dérnye és Tomory-puszta közötti legelőkön a vasut mellett.

Polygala comosa SCHKUR. Jánoshalma homokos területein.

Colinus Cogygyria SCOP. Titeli fensíkon a Tisza partján.

Viola Kitaibéiana R. SCH. Homokos területeken. Újvidék, Szabadka, Jánoshalma.

Peplis Portula L. Bezdáni erdő árteres helyein.

Alkanna tinctoria (L.) TAUSCH. Homokbuczkákon. Jánoshalma, Terézhalma. Vármegyehatár állomás és Halas között, tehát már Pest-P.-S.-K.-K. megyében.

Limosella aquatica L. Bezdáni erdő mocsaraiban.

Digitalis ferruginea L. Bokrokban. Dérnye és Tomory-puszta között.

Melampyrum barbatum W. K. Vetésekben. Dérnye és Vajszka között.

Cephalaria transsilvanica (L.) SCHRAD. Újvidék és Tittel között a vasut mentén.

Centaurea pannonica × *banatica* WAGN. Újvidék és Tittel között a vasut mentén.

Centaurea solstitialis f. *intermedia* GUGL. Ugyanott és a titeli fensíkon.

C. borsodensis (*pannonica* × *carniolica*) WAGN. (det : Wagner.) Zombor a Sikaraerdő szélén.

*Hieracium*¹⁾ *Hoppeanum* SCHULT. *Ssp. testimoniale* N. P. Zombor a Ferencz-esatorna mentén.

H. Bauhini SCHULT. *Ssp. Bessermanum* N. P. Zombor Konyovits szállási legelőkön.

Ssp. fastigiatum Tsch. Ófutaki alsóerdő szélén.

Ssp. hispidissimum REHM. Titeli fensíkon.

Ssp. filiferum N. P. Apatini erdőszélén.

H. raiblense HUTER. Ludaspusztai homokos legelőkön. Ezen növénynek az Alföldön való előfordulása nagyon feltűnő, amennyiben Nägeli et Peter Hieracien Mittel-Europas-ba 598 old. a következőket találjuk: Kärnten: Wischbachalp bei Raibl 1700 bis 1800 m. leg. Huter. Tehát Huter igen nagy magasságban szedte, míg nálunk 100—120 m. tengerszín feletti magasságban található.

H. calodon TAUSCH. Madaras homokos buczkáin.

Der Verfasser berichtet im Obigen über die Entdeckung von *Alyssum linifolium* STEPH. einer in Europa aus Russland, Spanien

¹⁾ Hieraciumokat KARL H. ZAHN determinálta. Fáradozásáért fogadja hálás köszönetemet.

und Rumänien bekannten Steppenpflanze, auf den Lössbügeln bei Titel in Südungarn, wo er diese Pflanze zu Ostern 1910 auf einer Erhebung des Titeler Lössplateau's, ober dem Theissufer in Gesellschaft der auf Seite 325 des ungar. Textes angeführten Pflanzen gefunden hat. Bei dieser Gelegenheit weist der Verf. auf die auffallende Übereinstimmung der Hauptkomponenten der südungarischen Lössflora mit jener der Dobrogea in Rumänien nach, die er beide durch Autopsie kennen gelernt hat. Zum Schlusse (p. 327—328) werden Beiträge zur Flora des Komitates Bács-Bodrog geliefert.

Eine Besteigung des Mali Klek (1062 M.) bei Ogulin am 7. August 1910.

Kirándulás a Mali Klekre Ogulin mellett.

Von Friedrich Morton (Zágráb).

Am 7. August entschloss ich mich, den Klek zu besteigen. Von Ogulin aus ging ich ungefähr eine Stunde in nordwestlicher Richtung bis zum Dorfe Turković-selo, auf welchem Wege vor allem das massenhafte Auftreten des prächtigen *Eryngium amethystinum* L. und in Hecken und Gebüsch *Astrantia croatica* TOMMAS. (= *A. major* L. var. *illyrica* BOBK.) auffielen. In Turković-selo angelangt, durchschritt ich zunächst in westsüdwestlicher Richtung ein hügeliges Terrain, das ca. 450—500 M. hoch dem Bergstocke an der Nordseite vorgelagert ist. Es ist Weideboden, durchsetzt von isoliert stehenden Gebüschinseln, in deren Schutze ich folgende Pflanzen bemerkte: *Pteridium aquilinum* (L.) KUNZ., *Epimedium alpinum* L., *Agrimonia Eupatoria* L., *Circaea luteotiana* L., *Cyclamen europaeum* L., *Teucrium chamaedris* L., *Salvia pratensis* L., *Origanum vulgare* L., *Verbascum nigrum* L., *Veronica spicata* L., *Melampyrum nemorosum* L.

Die Gebüschse waren hauptsächlich zusammengesetzt aus: *Corylus avellana* L., *Fagus sylvatica* L., *Pirus piraster* (L.) BOBK., *Acer obtusatum* KIT., *Crataegus monogyna* JACQ., *Cornus sanguinea* L., *Fraxinus Ornus* L.

Nach Durchquerung des ungefähr 2 km. langen Vorlandes begann ich am Ostabhänge des Kleinen Klek (Mali Klek) weglos hinaufzusteigen. Meine Absicht war es, die Vegetation des kleinen Klek nur cursorisch zu beobachten, um desto mehr Zeit für die Felspartien des Grossen verwenden zu können.

Der Weg begann sofort sehr steil anzusteigen. Zunächst (500—600 M.) passierte ich Buschwerk, hauptsächlich aus *Corylus avellana* L. bestehend. Da die dazwischen liegenden Wiesengründe eben abgemäht waren, konnte nur aus dem Niederwuchse des Waldes einiges notiert werden: *Nephradium Filix mas* (L.) RICH.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1911

Band/Volume: [10](#)

Autor(en)/Author(s): Prodan Gyula (Julius)

Artikel/Article: [Alyssum linifolium Steph. Magyarországon és néhány adat Bácska flórájához. Alyssum linifolium Steph. in Ungarn und einige Beiträge zur Flora des Komitates Bács-Borog. 325-329](#)